

Życie w morzu późnojurajskim i na jego wybrzeżu: nowoodkryte okno tafonomiczne fauny typu solnhofeńskiego w Sławnie (Polska środkowa)

Błażej Błażejowski

Referat przedstawia wyniki wstępnych badań mających na celu poznanie oraz rekonstrukcję paleośrodowiska unikatowego polskiego stanowiska paleontologicznego o charakterze *Fossil-Lagerstätte* (złoże skamieniałości), zlokalizowanego w górnej części wyrobiska kamieniołomu Owadów-Brzezinki, w którym odsłaniają się górnourajskie wapienie sprzed około 148 milionów lat (środkowy wołg). Wstępne badania wapieni ze Sławna wykazały obecność bogatego zespołu skamieniałości organizmów lądowych i morskich, odznaczających się unikatowym stanem zachowania. Elementem dominującym w rozpoznanej asocjacji faunistycznej są niewielkie oportunistyczne małże należące do gatunku *Corbulomima obscura*, tworzące tzw. horyzont korbuloimimowy. Wśród pozostałej fauny rozpoznaliśmy m.in. bardzo liczne okazy ryb, zarówno chrzęstnoszkieletowych jak i promieniopłetwych, liczne okazy nowych dla nauki gatunków skrzypłoczy (*Limulus* sp. nov. oraz *Crenatolimulus* sp. nov.; Fig. 1), szczątki niewielkich morskich gadów, rzadkie amonity, a także lądowe owady (np. ważki, żuki i koniki polne; Fig. 2) oraz szczątki kostne pterozaurów. Zdecydowana większość rozpoznanych skamieniałości reprezentuje gatunki nowe dla nauki.

Fig. 1. Skrzypłocz *Crenatolimulus* sp. n.

Unikatowość oraz znaczenie projektu związane jest z niezwykle bliską relacją stratygraficzną badanego stanowiska względem najsłynniejszego stanowiska paleontologicznego o charakterze *Fossil-Lagerstätte* na świecie - Solnhofen, położonego w południowych Niemczech. Nasze wstępne badania wykazały, że przedział czasowy oddzielający oba stanowiska może wynosić zaledwie około 2 miliony lat. Z obu tych obszarów znane są zbliżone pod względem składu taksonomicznego zespoły makroskamieniałości. Niezwykle interesujący jest fakt, że podobieństwa te zostały wykryte zarówno wśród organizmów morskich jak i lądowych, co realnie umożliwia prowadzenie

zróżnicowanych badań paleontologicznych o dotychczas nieosiągalnym poziomie rozdzielczości taksonomicznej. Przykładem doskonale ilustrujących znaczenie dotychczasowych i zaplanowanych badań porównawczych, pomiędzy zespołami makroskamieniałości obu lokalizacji, może być identyfikacja nowych gatunków ważek (rodzina Eumorbaeschnidae) oraz koników polnych (rodzina Prophalangopsidae), rodzin dotychczas znanych wyłącznie z regionu Solnhofen. Przeprowadzone wstępne badania wśród pozostałych organizmów przedstawiają podobnie zachęcające rezultaty. Choć znacznie uboższe i reprezentowane przez gorzej zachowane okazy (co ma związek z większą energią środowiska) niż te znane z Solnhofen, stanowisko Owadów-Brzezinki powinno być jednak traktowane jako nowe i unikatowe „okno tafonomiczne” reprezentujące faunę typu Solnhofeńskiego.

Fig. 2. Skrzydło konika polnego